

Ο υπολογιστής ως μέσο επικοινωνίας στη σχολική τάξη. Η περίπτωση του διθέσιου Δημοτικού Σχολείου Μεγαπλά- τανου.

Γρηγόρης Φιλιππιάδης

Δάσκαλος στο 3^ο Δημοτικό Σχολείο Σταυρού-
πολης, επιμορφωτής ΤΠΕ, Μρ Παιδαγωγικής
της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου
της Κολωνίας, μεταπτυχιακός φοιτητής του
Fernuniversitaet Hagen στον τομέα των media
και των τεχνολογιών της πληροφορίας στην εκ-
παίδευση.

Περίληψη

Η εργασία αυτή αναφέρεται στις προσπά-
θειες που καταβλήθηκαν για ένταξη και
αξιοποίηση των επικοινωνιακών δυνατο-
τήτων των Τεχνολογιών της Πληροφορίας
και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) μέσα από
πραγματικές καταστάσεις στο 2/Θ Δημο-
τικό Σχολείο Μεγαπλάτανου Πέλλας.

Καταγράφονται ο ρόλος που έπαιξε η
σχολική ιστοσελίδα, ο τρόπος με τον οποίο

αξιοποιήθηκε το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
καθώς και δύο ενδεικτικές δραστηριότη-
τες. Η πρώτη αφορά στη συμμετοχή στο
πρότζεκτ «Διαδικτυακό περιοδικό ΜΑΡΣ»
και η δεύτερη προέρχεται από το χώρο της
Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και αφορά
στο πρόγραμμα «Παιχνίδια για την αυλή».

Εισαγωγή

Η παιδαγωγική αξιοποίηση των υπολογιστών στο δημοτικό σχολείο αποτελεί πια ένα από τα πλέον επίκαιρα και πολυσυζητημένα εκπαιδευτικά ζητήματα. Η κατά κύριο λόγο θετική στάση των μαθητών απέναντί τους είναι ένα από τα σημαντικότερα επιχειρήματα για μια τέτοια αξιοποίηση στο σχολείο.

Πώς μπορούν όμως να ενσωματωθούν και να αξιοποιηθούν οι ΤΠΕ στη διαδικασία διδασκαλίας – μάθησης;

Στόχος της εργασίας αυτής είναι να καταγραφούν οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν για ένταξη και αξιοποίηση των επικοινωνιακών δυνατοτήτων των ΤΠΕ μέσα από πραγματικές καταστάσεις και δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν κατά τα σχολικά έτη 1997/98 και 1998/99 στο 2/Θ Δημοτικό Σχολείο Μεγαπλάτανου Πέλλας, έτσι ώστε να αναδειχθούν με προφανή τρόπο οι δυσκολίες και τα προβλήματα που ανέκυψαν κατά την προσπάθεια αυτή, αλλά και τα οφέλη που προέκυψαν από την αξιοποίησή τους.

Συνθήκες του σχολικού περιβάλλοντος

Το σχολείο ήταν διθέσιο (συνδιδασκαλία τριών τάξεων), είχε δύο μεγάλες αίθουσες και ένα μικρό γραφείο. Δε διέθετε αρχικά υπολογιστή, ενώ η τοπική κοινωνία αγνοούσε ουσιαστικά τις δυνατότητες και το ρόλο που θα μπορούσε να διαδραματίσει στο σχολείο. Κανένας μαθητής δεν είχε προηγούμενη εμπειρία.

Το πρόβλημα της έλλειψης υπολογιστή ξεπεράστηκε με την προσωρινή εγκατάσταση «δανεικού» εξοπλισμού, ενώ η πρόσβαση στο διαδίκτυο εξασφαλίστηκε μέσω ιδιωτικής εταιρείας παροχής υπηρεσιών διαδικτύου που είχε κόμβο στην περιοχή. Το τηλεφωνικό δίκτυο ήταν προβληματικό.

Χωροταξική οργάνωση της αίθουσας

Επιλέχθηκε το μοντέλο «της γωνιάς του υπολογιστή», όχι μόνο γιατί το επέβαλαν οι συνθήκες και οι ελλείψεις του σχολείου, αλλά και για την ποικιλία των δυνατοτήτων που μπορεί να προσφέρει η παρουσία του στην τάξη (αμεσότητα πρόσβασης σε κάθε χρονική στιγμή, αξιοποίησή του από μερίδα μαθητών κλπ.)

Εγκαταστάθηκε σε τροχήλατο τραπεζάκι, ώστε να μπορεί να μεταφέρεται σε άλλες γωνιές της τάξης κατά περίπτωση (γωνιά της ιστορίας, γωνιά της Ελλάδας, πλάι στον πίνακα κλπ.), ενώ υπήρχε πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσα από την τάξη.

Εικόνα 1. Ο υπολογιστής στη γωνιά της Ελλάδας για να εξυπηρετήσει δραστηριότητες στο πλαίσιο της Μελέτης του Περιβάλλοντος της Δ΄ τάξης (Δημοτικό Σχολείο Μεγαπλάτανου, Σχολ. Έτος 1998/99, φωτ. Γρηγόρης Φιλιππιάδης)

Στη γωνιά αναρτήθηκαν επιλεκτικά μικρές αφίσες και φωτογραφίες που είχαν σχέση με τον υπολογιστή και ένας πίνακας ανακοινώσεων.

Εξοικείωση με τον υπολογιστή

Η εξοικείωση με τον υπολογιστή στην τάξη επήλθε σταδιακά. Αξιοποιήθηκαν δύο διδακτικές ώρες που εξοικονομήθηκαν στο χρονικό διάστημα δύο εβδομάδων για μια πρώτη γνωριμία με τον υπολογιστή και μερικές από τις δυνατότητες που προσφέρει, ενώ έγινε αναφορά στο διαδίκτυο και δύο υπηρεσίες του (παγκόσμιο ιστό και ηλεκτρονικό ταχυδρομείο) με επίσκεψη μερικών ιστοσελίδων και δοκιμαστική αποστολή μηνυμάτων. Στόχος αυτής της πρώτης επαφής δεν ήταν σε καμία περίπτωση να μπορέσουν οι μαθητές να εξοικειωθούν στη χρήση του, αφού κάτι τέτοιο κρίθηκε ότι ήταν πολύ δύσκολο να γίνει στο διαθέσιμο σχολείο κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του με το ισχύον ωρολόγιο πρόγραμμα. Αντίθετα επιχειρήθηκε μια πρώτη επιφανειακή γνωριμία και εξοικείωση με έννοιες όπως ο υπολογιστής, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κλπ.

Αξιοποίηση του υπολογιστή στην τάξη

Ο υπολογιστής αξιοποιήθηκε ως επικοινωνιακό μέσο παίζοντας τον πρώτο

καιρό διαμεσολαβητικό ρόλο στην επικοινωνία με μαθητές άλλων σχολείων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Αυτός ο τρόπος αξιοποίησης χρησιμοποιήθηκε γιατί κρίθηκε ότι μπορούσε, κάτω από τις υπάρχουσες συνθήκες, να ενταχθεί με μεγαλύτερη ευκολία και ευελιξία στην εκπαιδευτική διαδικασία, αρχικά μέσα από το μάθημα της γλώσσας.

Η συμβολή της σχολικής ιστοσελίδας σ' αυτές τις πρώτες προσπάθειες ήταν μεγάλη, γι αυτό και ακολουθεί μια σύντομη παρουσίαση της δημιουργίας της και του ρόλου που διαδραμάτισε.

Η σχολική ιστοσελίδα

Η παρουσία στον παγκόσμιο ιστό ξεκίνησε με πρωταρχικό στόχο την ύπαρξη ενός δημοσιοποιημένου «προφίλ» του σχολείου κατά την αναζήτηση μαθητών για επικοινωνία.

Παρουσιάστηκαν αρχικά γενικές πληροφορίες για το σχολείο, το χωριό, τους μαθητές κλπ σε τρεις γλώσσες (ελληνικά, αγγλικά και γερμανικά) αξιοποιώντας κείμενα των ίδιων των παιδιών που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο προγράμματος της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και σταδιακά η σχολική ιστοσελίδα εμπλουτίστηκε με κείμενα που βρήκαν ή έγραψαν τα παιδιά, καθώς και ζωγραφίες των παιδιών, ενώ αργότερα έγινε το μέσο κοινοποίησης των αποτελεσμάτων των διαφόρων εργασιών τους.

Οι ιστοσελίδες «αναρτήθηκαν» αρχικά σε χώρο που παρείχε η εταιρεία παροχής υπηρεσιών διαδικτύου, ενώ το δεύτερο χρόνο φιλοξενήθηκαν σε χώρο που μας παραχωρήθηκε στον κόμβο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου¹. Κοινοποιήθηκαν παράλληλα στο γερμανικό εκπαιδευτικό κόμβο² και στον κόμβο Web66³.

Η συμβολή των μαθητών στην τεχνική επεξεργασία των ιστοσελίδων ήταν δυστυχώς ανύπαρκτη. Ποικίλοι παράγοντες, όπως έλλειψη σχολικού εργαστηρίου πληροφορικής, ανύπαρκτα χρονικά περιθώρια κλπ. συνέβαλαν στο να μην ξεκινήσει μια προσπάθεια εισαγωγής των παιδιών στη δημιουργία απλών ιστοσελίδων και κοινοποίησής τους στον παγκόσμιο ιστό. Ωστόσο η παρουσία τους λειτούργησε καταλυτικά στην επαφή με σχολεία του εξωτερικού (βλ. Πίνακα 1) και έδωσε στους μαθητές την ευκαιρία να δημοσιοποιήσουν μέρος της δουλειάς τους προσφέροντας υλικό σε άλλους μαθητές.

1. <http://www.pi-schools.gr/sxoleia/megaplatanos>

2. http://www.schulweb.de/de/schulsuche/index.html?anzeige=m®ion=ww&auswahl_1=25

3. <http://web66.coled.umn.edu/schools/GR/Greece.html>

Προέλευση	Πρόσκληση για συμμετοχή σε πρότζεκτ.	Πρόσκληση για επαφή των μαθητών μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.	Συμμετοχή σε έρευνα που εκπονούνταν στο πλαίσιο σχολικών πρότζεκτ.	Διάφορα
Ευρώπη	3	11	6	11
Αμερική	6	18	10	5
Αυστραλία			1	
Σύνολο	9	29	17	16
Γενικό σύνολο προτάσεων συνεργασίας				71

Πίνακας 1. Μηνύματα⁴ ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που έφτασαν στο Δημοτικό Σχολείο Μεγαπλάτανου ζητώντας οποιασδήποτε μορφής συνεργασία κατά το χρονικό διάστημα από το Νοέμβριο 1997 μέχρι και το Μάιο 1998.

Αξιοποίηση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

Για το ξεκίνημα χρήσης του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου επιλέχθηκε η επικοινωνία με μαθητές ενός σχολείου.

Η δραστηριότητα που ακολουθεί αφορά στις τάξεις Ε΄ και ΣΤ΄ (7 μαθητές) κατά το σχολικό έτος 1997/98.

Πριν ξεκινήσουν οι δραστηριότητες των μαθητών έπρεπε να βρεθούν παιδιά διατεθειμένα να ξεκινήσουν ένα κύκλο ανταλλαγής μηνυμάτων. Οι προσπάθειες ανεύρεσης παιδιών στον ελληνικό χώρο στάθηκαν άκαρπες κυρίως λόγω του πολύ μικρού αριθμού δημοτικών σχολείων με σύνδεση στο διαδίκτυο κατά τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Αναζητήθηκαν μαθητές από σχολεία του εξωτερικού με ανάρτηση αγγελίας στο γερμανικό εκπαιδευτικό κόμβο (<http://www.schulweb.de/kontakt.html>). Ανταποκρίθηκαν εκπαιδευτικοί και μαθητές και κατόπιν συνεννοήσεως οργανώθηκε η ανταλλαγή μηνυμάτων με παιδιά τετάρτης τάξης ενός γερμανικού σχολείου. Γλώσσα επαφής ήταν τα γερμανικά και απαιτούνταν η μετάφραση των κειμένων.

Κύριος στόχος ήταν οι μαθητές να καλλιεργήσουν το γραπτό λόγο με ένα διαφοροποιημένο τρόπο από τα «σκέφτομαι και γράφω» του βιβλίου, με θέματα που θα επέλεγαν τα ίδια τα παιδιά. Με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο δινόταν η ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με παιδιά που ζούσαν και μεγάλωναν σε ένα περιβάλλον πολύ διαφορετικό από το δικό τους, μια επαφή με έντονο κοινωνικοπολιτιστικό χαρακτήρα. Ως δευτερέων στόχος θα μπορούσε να καταγραφεί η εξοικείωση των παιδιών όχι με τη χρήση αυτών καθ'αυτών των ΤΠΕ, αλλά με τις δυνατότητες που αυτές μπορούν να προσφέρουν, ώστε να προετοιμαστούν για μελλοντικές δραστηριότητες.

4. Τα μηνύματα προέρχονταν από εκπαιδευτικούς ή μαθητές.

Τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν από την πλευρά των παιδιών ήταν μόνο το μολύβι και το χαρτί.

Αφορμή για το ξεκίνημα αξιοποίησης του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τη συγγραφή των πρώτων μηνυμάτων δόθηκε από το μάθημα της γλώσσας και συγκεκριμένα από τη διδακτική ενότητα «Ο Μορμόλης»⁵. Η τελευταία άσκηση ζητούσε από τα παιδιά να μάθουν να γράφουν ονόματα και διευθύνσεις πάνω σε ταχυδρομικούς φακέλους. Το θέμα της άσκησης οδήγησε εύκολα τη συζήτηση στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Ακολούθησε επίσκεψη των ιστοσελίδων του σχολείου με τους μαθητές του οποίου θα ξεκινούσε η επικοινωνία. Η κακή τηλεφωνική υποδομή της περιοχής μας ανάγκασε να χρησιμοποιήσουμε off-line Browser, αποθηκεύοντας τις ιστοσελίδες από την προηγούμενη μέρα στο σκληρό δίσκο, ώστε να μη χαθεί πολύτιμος χρόνος.

Το πρώτο μήνυμα γράφτηκε στο σχολείο. Τα παιδιά εργάστηκαν σε ζεύγη ή ομάδες, τα μηνύματα μαζεύτηκαν, μεταφράστηκαν σε χρόνο εκτός διδακτικού ωραρίου, ψηφιοποιήθηκαν και στάλθηκαν την επόμενη μέρα παρουσία των παιδιών. Κατόπιν συνεννοήσεως με το Γερμανό εκπαιδευτικό, οι απαντήσεις στάλθηκαν όλες μαζί και απευθύνονταν στα παιδιά κυρίως ατομικά. Τα κείμενα μεταφράστηκαν, εκτυπώθηκαν κάτω από το πρωτότυπο και μοιράστηκαν το καθένα στον αποδέκτη του.

Μετά την ανταλλαγή των πρώτων δύο μηνυμάτων, κάτι που ολοκληρώθηκε μέσα σε μια εβδομάδα, κάθε παιδί ακολούθησε το δικό του ρυθμό επικοινωνίας, γράφοντας τα γράμματα στο σπίτι, όταν αυτό ήθελε. Φωτογραφίες των παιδιών ψηφιοποιήθηκαν και στάλθηκαν συνοδευτικά με τα μηνύματά τους.

Με το πέρασμα του χρόνου, η επικοινωνία απέκτησε πολυδιάστατο χαρακτήρα. Οι μαθητές απαντούσαν και σε μερικά από τα μηνύματα που έφθαναν και από άλλες γωνιές της γης, όταν ο χρόνος και η διάθεσή τους το επέτρεπε. Πολλές από αυτές τις απαντήσεις γράφτηκαν ομαδικά, κυρίως εκείνες που αφορούσαν γενικότερες ερωτήσεις για την Ελλάδα και την καθημερινή ζωή. Η διαδικασία που ακολουθούνταν ήταν η ίδια που περιγράφηκε προηγουμένως (παραλαβή σε χαρτί, μετάφραση, ψηφιοποίηση, αποστολή).

Παράλληλα αξιοποιήθηκε και ο πίνακας ανακοινώσεων στη γωνιά του υπολογιστή, όπου τα παιδιά αναρτούσαν κείμενα, φωτογραφίες, κάρτες κλπ. που λάμβαναν με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Σταδιακά κάποιοι μαθητές εκδήλωσαν το ενδιαφέρον να δοκιμάσουν οι ίδιοι να γράψουν και να στείλουν το μήνυμά τους. Η ύπαρξη ενός και

5. Η Γλώσσα μου (τάξη Ε'), Τεύχος Β', σελ. 30.

μόνο υπολογιστή και η ανύπαρκτη σχεδόν ευελιξία στο ωρολόγιο πρόγραμμα δυσκόλεψε μια τέτοια δραστηριότητα. Παρ' όλ' αυτά δόθηκε η ευκαιρία σε όσα παιδιά το επιθυμούσαν να συμμετέχουν ενεργά, κυρίως μετά την ολοκλήρωση των σιωπηρών εργασιών τους. Για το λόγο αυτό επιστρατεύτηκε και ένας παλιός υπολογιστής στον οποίο χρησιμοποιήθηκε μόνο ο κειμενογράφος.

Κύριο αρνητικό χαρακτηριστικό στο αρχικό στάδιο αυτής της προσπάθειας ήταν η διστακτική στάση των μαθητών απέναντι σε ένα άγνωστο αποδέκτη, κυρίως κατά τη διαδικασία συγγραφής του πρώτου μηνύματος, όπου έπρεπε να επιστρατευθεί η φαντασία.

Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό ήταν η διστακτική στάση τους απέναντι στο ίδιο το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Ωστόσο, η τακτική αποστολή, αλλά κυρίως η λήψη μηνυμάτων, το περιεχόμενο των οποίων απευθυνόταν προσωπικά στα ίδια τα παιδιά και σχετιζόταν με το μήνυμα που είχαν στείλει τα ίδια, «απομυθοποίησε» σιγά σιγά την όλη διαδικασία. Σ' αυτό συνέβαλε η επισύναψη ψηφιοποιημένων φωτογραφιών πλάι στο κείμενο των παιδιών και η λήψη ανάλογων μηνυμάτων. Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο εδραιώθηκε σταδιακά στη σκέψη των παιδιών ως ένας νέος επαναστατικός τρόπος επικοινωνίας.

Ένας τρίτος παράγοντας που επέδρασε ανασταλτικά στην ελεύθερη επικοινωνία των παιδιών ήταν η αναπόφευκτη μετάφραση των κειμένων από τρίτο άτομο, κάτι που μπορεί να ξεπεραστεί εύκολα πλέον με την επικοινωνία με ελληνικά σχολεία.

Έντονο ήταν εξάλλου και το συναισθηματικό στοιχείο, κυρίως στην αρχή. Η αναμονή των μηνυμάτων και η παραλαβή τους χαρακτηρίζονταν από στοιχεία ανυπομονησίας, χαράς και ικανοποίησης, ενώ η «χαλάρωση» ή και διακοπή της επικοινωνίας που επήλθε με το πέρασμα του χρόνου, έδρασε αρνητικά σε κάποιες περιπτώσεις. Η ύπαρξη εναλλακτικών λύσεων (άλλα παιδιά που ζητούσαν επικοινωνία) συνέβαλλε θετικά στις περιπτώσεις εκείνες που ο μαθητής επιθυμούσε να συνεχίσει την επαφή με κάποιο άλλο παιδί.

Ως τρόπος γραπτής επικοινωνίας, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο επέδρασε τελικά ως κίνητρο για το σύνολο των μαθητών της τάξης. Ακόμη και οι μαθητές που στο παρελθόν δε συμμετείχαν ευχάριστα στη γραπτή έκφραση εκδήλωσαν ενθουσιασμό, ειδικά όταν τα μηνύματα άρχισαν να συνοδεύονται από φωτογραφίες.

Ο κοινωνικοπολιτιστικός χαρακτήρας της επικοινωνίας φάνηκε ξεκάθαρα στο περιεχόμενο των μηνυμάτων των μαθητών. Αντάλλαξαν πληροφορίες όχι μόνο για τα μαθήματα και τη σχολική ζωή, αλλά και τα παιχνίδια τους, τα κόμμι, την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου, τις συνήθειές τους κλπ.

Στα θετικά στοιχεία θα πρέπει να καταλογιστεί και το μηδαμινό κόστος επικοινωνίας (αστική κλήση), εξαιρώντας βέβαια τον εξοπλισμό.

Η επικοινωνία των παιδιών δεν περιορίστηκε μόνο σε μαθητές από άλλες χώρες. Με την πάροδο του χρόνου συνεργάστηκαν με μαθητές από ελληνικά σχολεία. Οι επαφές αυτές δεν έμειναν στην έμμεση επικοινωνία με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, αλλά επεκτάθηκαν και σε συνομιλίες με πληκτρολόγηση κειμένου σε πραγματικό χρόνο, κατόπιν συνεννοήσεως των εκπαιδευτικών. Αυτού του είδους η επαφή των μαθητών έδειχνε να συμπληρώνει την επαφή με μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και να γίνεται ευχάριστα αποδεκτή από τα παιδιά. Καταγεγραμμένοι διάλογοι βρίσκονται στις ιστοσελίδες του σχολείου⁶.

Ακολουθούν δύο ενδεικτικές δραστηριότητες αξιοποίησης ΤΠΕ που εντάχθηκαν σε ποικίλα γνωστικά αντικείμενα.

Διαδικτυακό περιοδικό ΜΑΡΣ.

Σχολικό Έτος 1997/98.

Συνεργαζόμενα σχολεία

Γερμανία: Δημοτικό Σχολείο Ελισάβετ του Οσναμπρούκ

Κίνα: Δημοτικό Σχολείο Σι Ντα Φου Ξιάο της Σαγκάης

Ελλάδα: Δημοτικό Σχολείο Μεγαπλάτανου (τάξεις Ε' και Στ')

Υποστήριξη – καθοδήγηση: Prof. Dr. Inge Schwank, Fachbereich Mathematik/Informatik, Universitaet Osnabrueck.

Ιστοσελίδες:

1. <http://www.ikm.uni-osnabrueck.de/aktivitaeten/mars/index2.html>

2. <http://www.ikm.uni-osnabrueck.de/aktivitaeten/mars/index.html>

Διάρκεια: 2 μήνες για το κάθε θέμα.

Το Μαρς ήταν το διαδικτυακό περιοδικό του Δημοτικού Σχολείου Ελισάβετ του Οσναμπρούκ. Σε αυτό συμμετείχαν ακόμη δύο σχολεία από την Κίνα (από το πρώτο τεύχος) και ένα από την Ελλάδα (2ο και 3ο τεύχος). Κάθε τεύχος είχε και ένα συγκεκριμένο θέμα, το οποίο επεξεργάζονταν οι μαθητές των τριών σχολείων:

1ο τεύχος: Χριστούγεννα – Πρωτοχρονιά, Η κινέζικη γιορτή της άνοιξης (χωρίς τη συμμετοχή του ελληνικού σχολείου)

2ο τεύχος: Αθήνα – Πεκίνο – Βερολίνο, τρεις πρωτεύουσες σε σύγκριση.

3ο τεύχος: Τελειώνουμε το σχολείο και αντικρίζουμε το μέλλον.

Τα παιδιά του ελληνικού σχολείου κλήθηκαν να γράψουν κείμενα και να ζωγραφίσουν για τη δική τους πρωτεύουσα, την Αθήνα, αλλά και για το Βερολίνο και το Πεκίνο. Το αντίστοιχο έκαναν και τα παιδιά των άλλων

σχολείων. Ανάλογες ήταν και οι δραστηριότητες στο δεύτερο θέμα της συνεργασίας.

Κύριος στόχος της συμμετοχής για το ελληνικό σχολείο δεν ήταν να μάθουν τα παιδιά να χειρίζονται υπηρεσίες του διαδικτύου (ανέφικτος με την υπάρχουσα υποδομή), αλλά να καλλιεργήσουν τη φαντασία τους και να εκφραστούν μέσα από το γραπτό λόγο αλλά και τη ζωγραφική ερχόμενα σε επαφή με παιδιά από άλλο κοινωνικοπολιτιστικό περιβάλλον.

Οι δραστηριότητες εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του μαθήματος της αισθητικής αγωγής, ενώ παράλληλα περιελάμβαναν στοιχεία και από άλλα γνωστικά αντικείμενα, όπως γλώσσα και γεωγραφία.

Στο πλαίσιο αυτής της συνεργασίας οι μαθητές επισκέφθηκαν σχετικές ιστοσελίδες, γνώρισαν την ευρύτερη περιοχή των συνεργαζόμενων σχολείων μέσα από αυτές αλλά και από κείμενα του βιβλίου της Γεωγραφίας και διάβασαν πληροφορίες για τις τρεις πρωτεύουσες ώστε να τους δοθεί το έναυσμα για την επόμενη φάση.

Έγραψαν ατομικά και ομαδικά κείμενα που αφορούσαν στις τρεις πρωτεύουσες και ζωγράφισαν εικόνες των τριών πόλεων όπως τις φαντάζονταν, αφού κανένας μαθητής δεν είχε επισκεφθεί καμία από αυτές, ενώ πηγή άντλησης των πληροφοριών τους, πέρα από τα κείμενα που διάβασαν, ήταν για την Αθήνα η τηλεόραση, φωτογραφίες κλπ. και για τις άλλες πρωτεύουσες η φαντασία τους.

Τα υλικά ψηφιοποιήθηκε, μεταφράστηκε και στάλθηκε με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στη Γερμανία. Αναρτήθηκε στις ιστοσελίδες του ΜΑΡΣ σε τρεις γλώσσες (ελληνικά, γερμανικά, κινέζικα).

Οι δραστηριότητες, ενταγμένες στο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου, εκπονήθηκαν χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες. Φαντασία, χιούμορ, συναίσθημα κυριάρχησαν κυρίως κατά την επεξεργασία υλικού που αφορούσε στις άλλες χώρες.

Η παρουσία της δουλειάς των παιδιών στον παγκόσμιο ιστό, δίπλα στις εργασίες των παιδιών των άλλων χωρών, ανέδειξε τη συνύπαρξη διαφορετικών κοινωνικών και πολιτιστικών στοιχείων, πλαισιωμένων από την παιδική φαντασία.

Η επίσκεψη των ιστοσελίδων του περιοδικού έγινε σε κλίμα ενθουσιασμού, που προέκυψε από την αγωνία των παιδιών, να δουν όχι τόσο τη δουλειά τους, όσο τη δουλειά των άλλων παιδιών.

Προβλήματα παρουσιάστηκαν στο χρονικό συντονισμό της εκπόνησης των εργασιών, λόγω των διαφορετικών ημερομηνιών που η κάθε χώρα είχε διακοπές. Ειδικά οι καλοκαιρινές διακοπές επηρέασαν τη συμμετοχή του ελληνικού σχολείου στο τρίτο θέμα.

Περιβαλλοντική εκπαίδευση - Παιχνίδια για την αυλή

Σχολ. έτος 1998/99

Τάξεις: Γ΄ και Δ΄

Αριθμός μαθητών: 4

Θέμα: Παιχνίδια για την αυλή

Διάρκεια: 5 μήνες

Ένας από τους κύριους στόχους του προγράμματος ήταν να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τη διαχρονικότητα που χαρακτηρίζει την ελληνική παράδοση και να διαπιστώσουν ότι αποτελούν μαζί με τα παιδιά από άλλες γωνιές της Ελλάδας φορέα αυτής της παράδοσης.

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος οι μαθητές κατέγραψαν κανονισμούς παιχνιδιών σε τρεις φάσεις. Στην πρώτη παιχνίδια που έπαιζαν στην αυλή τα ίδια τα παιδιά, στη δεύτερη οι μεγαλύτεροι σε ηλικία από το ευρύτερο κοινωνικό τους περιβάλλον και στην τρίτη παιχνίδια που παίζονταν από παιδιά σε άλλους τόπους στην Ελλάδα. Συγκέντρωσαν τους κανονισμούς των παιχνιδιών, τους ταξινόμησαν και τους παρουσίασαν στον παγκόσμιο ιστό, χωρίς όμως την ενεργή συμμετοχή τους στο τεχνικό μέρος.

Για την τρίτη φάση της συλλογής παιχνιδιών από άλλους τόπους αξιοποιήθηκε το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Οι μαθητές συνέταξαν ομαδικά το κείμενο ενός ηλεκτρονικού μηνύματος, μέσα από το οποίο ζητούσαν κανονισμούς παιχνιδιών για την αυλή. Το μήνυμα εστάλη στη λίστα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας σχολείων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (gr-schools@pi-schools.gr) φθάνοντας έτσι σε δεκάδες δημοτικά σχολεία, γυμνάσια και λύκεια. Παρέλαβαν με αυτό τον τρόπο κανονισμούς παιχνιδιών από 13 περιοχές της Ελλάδας και της Κύπρου.

Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στον τομέα της επικοινωνίας εκπλήρωσε όλους τους στόχους του προγράμματος που κινούνταν έξω από το κοινωνικό περιβάλλον των παιδιών και ανέδειξε το σημαντικό ρόλο της ύπαρξης μιας τέτοιας λίστας ηλεκτρονικής αλληλογραφίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι παράλληλα χρησιμοποιήθηκε και το συμβατικό ταχυδρομείο, στέλνοντας επιστολές σε πολλά σχολεία του Ν. Πέλλας ζητώντας υλικό για το πρόγραμμα. Δυστυχώς δεν έφθασε κάποια απάντηση.

Η αξιοποίηση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην τρίτη φάση καταγραφής των παιχνιδιών ανέδειξε και ένα πρόβλημα σε σχέση με τον χρονικό προγραμματισμό. Παρόλο που το ηλεκτρονικό μήνυμα αναζήτησης παιχνιδιών απεστάλη νωρίτερα από ό,τι είχε προγραμματιστεί, οι απαντήσεις έφτασαν σε χρονικά διαστήματα που ανέτρεψαν το αρχικό χρονοδιάγραμμα. Έτσι ενώ οι μαθητές ασχολούνταν με την ταξινομήση και αξιολόγηση των παιχνιδιών, συνέχιζαν να φθάνουν μηνύματα με νέα παιχνίδια.

Με τη δημοσιοποίηση της δουλειάς των παιδιών στον παγκόσμιο ιστό λειτούργησε διαδικτυακό «βιβλίο επισκεπτών» και οι εντυπώσεις που συγκεντρώθηκαν έδρασαν ενισχυτικά στη συγκεκριμένη προσπάθεια των παιδιών αλλά και σε άλλους τομείς των δραστηριοτήτων τους στο σχολείο.

Οι ιστοσελίδες χρησιμοποιήθηκαν από τα ίδια τα παιδιά για αναζήτηση παιχνιδιών που ήθελαν να παίξουν στο διάλειμμα ή στις εκδρομές του σχολείου. Σ' αυτό συνέβαλε, πέραν του ελκυστικού περιεχομένου και της ουσιαστικής συμβολής των παιδιών στη δημιουργία τους, το γεγονός ότι ο υπολογιστής βρισκόταν στη διάθεσή τους μέσα στην τάξη και η εξεύρεση των παιχνιδιών δεν απαιτούσε εξειδικευμένες γνώσεις παρά μόνο τη χρήση του ποντικιού. Τα παιχνίδια μεταφέρθηκαν στη μορφή αυτή και σε CD-ROM.

Επίλογος

Η αξιοποίηση του υπολογιστή ως επικοινωνιακού μέσου σε ένα μικρό σχολείο της περιφέρειας άνοιξε τους επικοινωνιακούς ορίζοντες των μαθητών πέρα από το περιορισμένο πλαίσιο που κινούνταν, συμβάλλοντας παράλληλα σε γνωστικούς, συναισθηματικούς, κοινωνικούς, πολιτιστικούς κ.α. τομείς της δράσης των μαθητών μέσα στο σχολείο.

Η στοιχειώδης τεχνολογική υποδομή και το μη ευέλικτο πρόγραμμα του διθέσιου σχολείου εμπόδιζαν τη συστηματική χρήση του υπολογιστή από τα ίδια τα παιδιά, δεν εμπόδιζαν όμως την αξιοποίηση κάποιων δυνατοτήτων του. Ο υπολογιστής, το διαδίκτυο, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ο παγκόσμιος ιστός κλπ. εντάχθηκαν αρκετές φορές ως έννοιες (και όχι μόνο) στην καθημερινότητα των παιδιών και έδωσαν ένα νέο επικοινωνιακό χαρακτήρα στις δραστηριότητές τους, παρέχοντάς τους την ευκαιρία να μοιραστούν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους πέρα από την περιορισμένη κοινωνία του χωριού. Είναι χαρακτηριστικό το πώς το νέο μέσο εκφράστηκε μέσα από τις ζωγραφιές των παιδιών³.

Μέσα από τις εμπειρίες αυτές προέκυψε και ο αποφασιστικός ρόλος που καλούνται να διαδραματίσουν οι εκπαιδευτικές αρχές, όχι μόνο ενισχύοντας υλικοτεχνικά τα σχολεία, αλλά στηρίζοντας την αξιοποίηση των ΤΠΕ. Οι δραστηριότητες που προαναφέρθηκαν δείχνουν ότι είναι αναγκαία η λειτουργία ενημερωμένων εκπαιδευτικών κόμβων από επίσημους εκπαιδευτικούς φορείς, που θα μπορούν να αναλάβουν συντονιστικό και υποστηρικτικό ρόλο σε κάθε εκπαιδευτικό που αποφασίζει να αξιοποιήσει τις ΤΠΕ.

Βιβλιογραφία

1. Ράπτης, Α. - Ράπτη, Α., Πληροφορική και Εκπαίδευση, Συνολική Προσέγγιση. Αθήνα: Α. Ράπτης, 1999.
2. Astleitner, H., Lernen in Informationsnetzen. Theoretische Aspekte und empirische Analysen des Umgangs mit neuen Informationstechnologien aus erziehungswissenschaftlicher Perspektive. Frankfurt am Main: Peter Lang, 1997.

Διαδίκτυο:

1. Παιχνίδια για την αυλή: <http://users.att.sch.gr/grfilip/games>
3. Δημ. Σχολείο Μεγαπλάτανου: <http://www.pi-schools.gr/sxoleia/megaplatanous>
4. Μαρς, το διαδικτυακό περιοδικό του σχολείου Ελισάβετ του Οσναμπρούκ:
<http://www.ikm.uni-osnabrueck.de/aktivitaeten/mars/index.html>
<http://www.ikm.uni-osnabrueck.de/aktivitaeten/mars/index2.html>